

Bilag til Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

Kvalitativ undersøgelse af ekstra støtte i folkeskolen blandt forældre til børn, der modtager eller har modtaget ekstra støtte

Bilag til Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

Kvalitativ undersøgelse af ekstra støtte i folkeskolen blandt forældre til børn, der modtager eller har modtaget ekstra støtte

2007

Bilag til Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

© Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:

EVA sætter komma efter Dansk Sprognævns anbefalinger, dvs. at der som hovedregel ikke sættes komma foran ledsætninger.

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-434-1

**Kvalitativ undersøgelse af ekstra støtte i folkeskolen
blandt forældre til børn, der modtager eller har
modtaget ekstra støtte**

Gennemført af
Gad's Research & Reflexions

for

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)

April/Maj 2007
Jobnummer: 207-010

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
1.1 Baggrund.....	3
1.2 Formål.....	3
1.3 Metode.....	4
1.3.1 Research design.....	4
1.3.2 Rekruttering og deltagere.....	4
1.3.3 Interviewguide.....	5
1.3.4 Analysestrategi.....	6
1.4 Gennemførelsesteam.....	6
1.5 Rapportstruktur.....	7
2. Hovedresultater	7
2.1 Den ekstra støttes karakter.....	7
2.1.1 Den ekstra støttes organisering og indhold.....	7
2.1.2 Oplevelse af barnet i klassen og skolen.....	10
2.2 Skolens vurdering og håndtering af behovet for ekstra støtte.....	11
2.2.1 Skolens håndtering af opstart af støtteforløb.....	11
2.2.2 Skolens håndtering af igangværende støtteforløb.....	15
2.3 Gevinster og effekter af den ekstra støtte.....	18
2.4 Oplevelsen af at være forælder.....	19
3. Sammenfatning og konklusion	20

1. Indledning

1.1 Baggrund

Nærværende undersøgelse skal fungere som en del af dokumentationen i forbindelse med EVA's evaluering af folkeskolens tilbud om specialpædagogisk bistand i dens sammenhæng med normalundervisningen.

Den samlede evaluerings formål er at vurdere, hvordan den specialpædagogiske bistand i dens sammenhæng med normalundervisningen bidrager til at kvalificere og sikre den samlede undervisning på den enkelte skole, og hvordan den medvirker til elevernes alsidige udvikling. Evalueringen undersøger indsatsen for børn med særlige behov på flere niveauer, idet den både inddrager skolen og det kommunale niveau og ser på samarbejdsrelationerne mellem den personkreds, der er omkring børn med særlige behov, det være sig lærere i normalundervisningen, funktionslærere i skolens specialcenter, skoleledelse, forældre, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) samt den kommunale børn- og unge/skoleforvaltning.

Den samlede evaluering omfatter både den specialpædagogiske bistand, der retter sig mod børn med faglige og generelle indlæringsvanskeligheder, og den der gives til børn med adfærdsmæssige problemer. Der er tale om den specialpædagogiske bistand, der finder sted på skolen og inden for eller i forlængelse af normalundervisningen.

Vidtgående 'specialundervisning' eller det, der tidligere faldt ind under folkeskolelovens § 20, stk. 2, er ikke omfattet af denne evaluering.

1.2 Formål

Den del af undersøgelsen, der ligger til grund for denne rapport, indgår i den samlede evaluering med særligt henblik på at belyse samarbejdet mellem skole og forældre til børn med særlige behov. Ved afdækningen af forløb med specialpædagogisk bistand set fra forældrenes side, kan den dog også tjene til at perspektivere andre dele af evalueringen, herunder identificeringen af børn med særlige behov, udviklingen af tilbud til dem og den opfølgning, der er på en indsats efterfølgende. Undersøgelsen belyser således følgende temaer:

- Forældrenes oplevelser af kvaliteten i og relevansen af tilbud om specialpædagogisk bistand
- Forældrenes oplevelser af sammenhæng imellem den normale undervisning og ekstra støtte, herunder opfølgning på specialpædagogisk bistand
- Forældrenes oplevelser af samarbejdet med skole/lærere og eventuelle andre aktører (fx PPR) i relation til lokalisering af særlige behov hos et barn samt udvikling og gennemførelse af specialpædagogisk bistand
- Forældrenes oplevelse af andre forhold der kan spille en rolle for den samlede indsats i forhold til børn med særlige behov, herunder skolefritidsordningen (SFO) og eventuelle kommunale tilbud om støtte for hele familien osv.
- Forældrenes oplevelser af skolens vilkår for og evne til at håndtere og rumme børns særlige behov
- Forældrenes oplevelser af effekter af specialpædagogisk bistand

Den specialpædagogiske bistand vil i det følgende blive betegnet som ekstra støtte, idet denne betegnelse samler de forskellige betegnelser, som de interviewede forældre, benytter.

1.3 Metode

1.3.1 Research design

Undersøgelsen er baseret på kvalitative dybdeinterview, idet dybdeinterview giver mulighed for at få de enkelte forældres personlige beretning om netop deres oplevelser med deres barns støtteforløb. Yderligere tager et én til én dybdeinterview højde for, at ekstra støtteforløb kan være et ømtåleligt emne at diskutere i plenum. Forældre til børn, der modtager ekstra støtte, kan være påvirket af situationen og der kan eksempelvis være mange følelser på spil mellem forældre og skole, der ikke er egnede til diskussion i et større forum.

Ved undersøgelsens opstart nåede Gad's research og EVA på baggrund af disse overvejelser frem til et research design bestående af 12 dybdeinterviews med forældre til børn, der modtager eller har modtaget ekstra støtte. Interviewene skulle både omfatte forældre til børn med faglige og socio-emotionelle vanskeligheder og sikre en spredning på elevernes klassetrin. I samarbejde med skoleledere fra de involverede skoler blev et minimumskrav til forløbets intensitet og varighed fastsat til ugentlig støtte med en varighed på minimum et halvt år.

1.3.2 Rekruttering og deltagere

Rekrutteringen af deltagere til undersøgelsen er foregået ved udsendelse af et brev fra Gad's Research og EVA til to skoler, der i forvejen var i gang med at gennemføre en selvevaluering. Skolernes skoleledere har videresendt brevet til familier med børn, der modtager eller har modtaget ekstra støtte, og familierne har således selv skullet henvende sig via mail, telefon eller en vedlagt svarkuvert. Denne rekrutteringsmetode er dels valgt for at sikre en vilkårlig udvælgelse, og dels fordi det ikke er etisk forsvarligt at få adgang til kontaktoplysninger på særligt udvalgte familier og kontakte dem alene på baggrund af deres barns støtteforløb.

Da der i rekrutteringsfasen var mangel på henvendelser blev skoleledere eller støttelærere på de to skoler bedt om at henvende sig til enkelte familier for at minde dem om brevet og undersøgelsen. Da der stadig manglede henvendelser fra deltagere til undersøgelsen, blev en tredje skole inddraget i undersøgelsen. Antallet af deltagende familier er på trods heraf endt på 10 i modsætning til de 12, der var udgangspunktet. Den ønskede spredning på henholdsvis børn med faglige og socio-emotionelle vanskeligheder er derfor heller ikke opnået. Kun en af deltagerne berører overfladisk sin søns sociale vanskeligheder, mens hovedfokus ligger på de faglige vanskeligheder, hendes datter har. Således kan undersøgelsen ikke afdække, hvordan skolens håndtering af sociale vanskeligheder vurderes af forældrene.

Den nævnte rekrutteringsstrategi, der har inddraget skoleledere og støttelærere som rekruttører, betyder yderligere, at en vilkårlig udvælgelse ikke er sikret, idet skoleledere og støttelærere har kunnet udvælge familier med særlige karakteristika eller særlige holdninger til skolens specialundervisningstilbud. Denne mulighed er dog ikke ensbetydende med, at en sådan udvælgelse har fundet sted.

Den interviewede forældregruppe består af ufaglærte forældre og forældre med en kort eller mellemlang videregående uddannelse. I de fleste tilfælde er far og mor til det omtalte barn samboende og oftest i et villakvarter, mens enkelte bor i lejlighedskomplekser. Oftest er kun den ene forælder til stede under interviewet og i de fleste tilfælde moderen. De interviewede forældre kan overordnet betegnes som ressourcefulde forældre med overskud til at engagere sig i deres børns skolegang og særlige behov.

Ud af de ti familier, hvorfra en eller begge forældre har deltaget i undersøgelsen, har to af dem to børn, der har modtaget eller modtager ekstra støtte. Dette betyder, at de børn, der tales om i undersøgelsen fordeler sig mellem syv børn, der har modtaget ekstra støtte og fem børn, der stadig modtager ekstra støtte. Ni af børnene er drenge, mens 3 er piger. Børnene går i 1. til 7. klasse. Nærmere beskrivelse af de støtteforløb, der er tale om i undersøgelsen, følger under rapportens hovedresultater.

1.3.3 Interviewguide

Interviewguiden er udarbejdet ud fra en narrativ tilgang, der lægger op til, at deltagerne indleder interviewet med deres egen fortælling om deres barns støtteforløb. Tilgangen betyder, at deltagerens egen fortælling styrer interviewet, og at deltageren derved får mulighed for at introducere de punkter, som denne finder væsentlige. Den øvrige interviewguide fungerer derfor som en tematiseret guide til uddybninger, hvor det er nødvendigt for at få et grundigt indblik i et støtteforløb og forældrenes holdninger dertil. Interviewguiden er en tematiseret operationalisering af undersøgelsens overordnede temaer. Således er temaerne i interviewguiden:

- Den ekstra støttes karakter
- Skolens vurdering af behovet for ekstra støtte
- Oplevelse af barnet i klassen og i skolen
- Gevinst/effekt af den ekstra støtte
- Kontakten mellem skole og hjem
- Oplevelsen af at være forælder

Det anvendte research design med kvalitative dybdeinterview har vist sig at være hensigtsmæssigt til formålet. De narrativt baserede dybdeinterview har givet et indgående indblik i personlige beretninger og oplevelser omkring folkeskolens specialundervisning. Enkelte af de gennemførte interview har imidlertid været kortere end den time, der ellers var beregnet. Som oftest fordi forældrene har haft en sporadisk viden om de spørgsmål, der indgår i undersøgelsen, i andre tilfælde, fordi forældrene har oplevet gnidningsløse forløb og derfor heller ikke har haft særlige oplevelser af negativ karakter, der har krævet længere redegørelser.

Den sporadiske viden, der kommer til udtryk i flere af de gennemførte interview, kan være en årsag til de få henvendelser i rekrutteringsforløbet, idet den sporadiske viden kan

betyde, at man ikke har følt sig som en værdifuld informant i forhold til undersøgelsens formål. Denne sporadiske viden er imidlertid et væsentligt punkt i undersøgelsen, fordi den, som vi skal se i det følgende, er et gennemgående træk i forhold til forældrenes oplevelse af skolens håndtering af særlige støtteforløb.

1.3.4 Analysestrategi

Den anvendte analysestrategi er stærkt datadrevet og lægger sig således op af *grounded theory* traditionen¹. Selvom der trækkes på baggrundsviden af fx psykologisk, sociologisk og kulturteoretisk karakter, gør vi som specialiserede i kvalitative analyser en dyd ud af, at analysen ikke 'presses ind' i specifikke teoretiske forståelsesrammer. Derved undgår vi så vidt muligt at inddrage egne antagelser om forældrenes oplevelser af folkeskolens ekstra støtteforløb, som ikke er funderet i det empiriske materiale. Således vil det også i rapporten fremgå, hvornår der er tale om henholdsvis analytiske pointer eller forældrenes egne oplevelser og betragtninger. Det er vores opfattelse, at undersøgelsen dermed samlet set opnår den størst mulige grad af validitet.

Citater anvendes i rapporten til at illustrere og/eller præcisere analytiske pointer for at imødekomme den empirinære tilgang. Således anvendes citaterne også efter devisen om at 'et billede (ofte) siger mere end 1000 ord', samt for at give fremstillingen 'kød og blod'. Af hensyn til anonymisering af deltagerne refereres der i forbindelse med citater til deltagerne som far eller mor til dreng eller pige, der modtager ekstra støtte. Lige så vel som de deltagende forældre er anonymiseret, er også de involverede skoler anonymiseret, idet undersøgelsen ikke har til formål at vurdere den enkelte skole, men i stedet at give nogle forældrevinkler på ekstra støtteforløb i folkeskolen.

Undersøgelsen er gennemført i overensstemmelse med det internationale ESOMAR-kodeks for kvalitative undersøgelser².

1.4 Gennemførelsesteam

Overordnet ansvarlig:	Direktør Birgitte Gad
Projektleder og interview:	Kvalitativ konsulent Jane Thomsen
Analyse og rapport:	Kvalitativ konsulent Jane Thomsen Seniorkonsulent Kasper Andreasen

¹ Jf. Strauss & Glazer: "The Discovery of Grounded Theory Strategies for Qualitative Research" (1967)

² ESOMAR er en international organisation for analyseinstitutter. Som medlem forpligter man sig til at følge et kodeks indeholdende praktiske og etiske retningslinjer for arbejdet med empiriske undersøgelser, herunder bl.a. beskyttelse af indsamlet datamateriale (se evt. <http://www.esomar.org/web/show/id=43109>). Medlemskab af ESOMAR skal således opfattes som en kvalitetsgaranti.

1.5 Rapportstruktur

Rapporten følger strukturen i interviewguiden, selv om de forskellige interview har haft forskellige forløb på grund af den narrative tilgang. I en gennemgang af de tematiseringer, som interviewene behandler, vil de mere overordnede og analytiske tematiseringer, der træder frem i undersøgelsen, løbende blive udfoldet. Rapporten indledes med et afsnit om karakteren af den ekstra støtte, som de involverede børn modtager eller har modtaget samt et afsnit om oplevelsen af barnet i klassen og i skolen. Disse afsnit er nødvendige for at forstå baggrunden for de oplevelser, forældrene har haft med igangsættelsen af et støtteforløb og allerede igangsatte forløb. Disse behandles efterfølgende under overskriften "Skolens vurdering og håndtering af behovet for ekstra støtte". Herefter følger et afsnit om forældrenes oplevelser af effekten af det støtteforløb, deres barn modtager og et afsnit om oplevelsen af at være forælder. Rapporten afrundes med en kort sammenfatning og konklusion.

2. Hovedresultater

2.1 Den ekstra støttes karakter

2.1.1 Den ekstra støttes organisering og indhold

Samtlige af de deltagende forældre i undersøgelsen fortæller, at deres børn får eller har fået ekstra støtte i dansk pga. læse-, tale- eller stavevanskeligheder. Enkelte får en smule ekstra støtte i matematik eller engelsk, men generelt er denne støtte sekundær i forhold til støtten i dansk. Flere påpeger dog, at eventuelle læsevanskeligheder på sigt kan få indflydelse på sprogfagene og matematikken, der i mellemskolen og udskolingene ofte indbefatter opgaver med megen tekst. Derfor opfatter de også en tidlig indsats over for læsning som essentiel for, at vanskeligheder med sprog og matematik kan afhjælpes, inden det er for sent. Tre af de involverede børn er konstateret ordblinde, mens flere af de øvrige forældre har mistanke om ordblindhed, selvom en egentlig diagnose ikke er stillet. I flere af tilfældene med ordblindhed er mange i familien ordblinde, og derfor er en sådan diagnose heller ikke overraskende for forældrene. En enkelt af de involverede børn har anden etnisk baggrund end dansk og oplever problemer med at lære det danske sprog. Kun en enkelt forælder fortæller kort om, at hun udover sin datter, der modtager ekstra støtte i dansk, har en søn, der i sine tre første skoleår har haft en støttepædagog siddende hos sig i undervisningen, fordi han ikke kan sidde stille. Fokus hos hende ligger dog på datteren, der har brug for faglig støtte. Herudover får ingen af de involverede børn støtte pga. adfærdsmæssige problemer eller dårlig trivsel.

Som allerede nævnt går børnene i undersøgelsen fra 1. til 7. klasse, og timeantallet for den ekstra støtte ligger typisk på mellem 2 og 4 timer om ugen, mens enkelte dog modtager op til 8 og 15 timer om ugen. De fleste forløb strækker sig over 1 - 3 år, mens en enkelt har modtaget ekstra støtte i 6 år, og en enkelt har modtaget et afgrænset kursusforløb på 6 måneder. For de flestes vedkommende er støtteforløbene sammenhængende forløb uden pauser, mens enkelte dog fortæller, at forløbene har skullet revurderes og bevilliges på ny ved indgangen til hvert nyt skoleår. Ifølge de

interviewede forældre foregår den ekstra støtte altid uden for den almindelige klasseundervisning, således at de elever, der har behov for støtte forlader dansktimerne eller i få tilfælde nogle af de andre fagtimer for at få særlig undervisning alene eller sammen med få andre elever. Enkelte elever har modtaget støttetimer efter den almindelige skoledags afslutning, mens et enkelt forældrepar har erfaring med, at deres barn i visse timer sidder alene med en bærbar computer og træner læsning.

Selvom enkelte af de interviewede forældre har overværet støttetimerne på eget initiativ har de generelt en sporadisk indsigt i, hvad der helt konkret foregår i støttetimerne. Således er deres beskrivelser af den ekstra støttes indhold korte og fokuseret på de materialer, der arbejdes med. Enkelte mener, at deres børn får hjælp til lektierne fra den øvrige undervisning, arbejder med de bøger, der også anvendes i klassen eller arbejder med bøger fra et klassetrin under deres eget. Særligt i forbindelse med de ordblinde børn fremhæver forældrene, at der i støttetimerne arbejdes med computere, der er stillet til rådighed for det enkelte barn. Det konkrete arbejde med computeren beskrives af en enkelt familie som arbejde med et tekstprogram, der kan hjælpe med stavning og et læseprogram, hvor en tekst læses op, mens teksten følges på skærmen. Et af de børn, der har fået en computer, fortæller selv, at han bruger computeren til at træne tiffingersystemet. I forbindelse med de børn, der har fulgt afgrænsede kursusforløb fortæller forældrene, at børnene i støttetimerne har arbejdet med en særlig form for læsetræning med fokus på specifikke øvelser.

2.1.2 Forældrenes holdning til og tilfredshed med den ekstra støtte

På trods af de interviewede forældres noget overfladiske viden om støttetimernes indhold har de alle en klar holdning til støttens organisering og placering uden for den almindelige undervisning. Således bifalder samtlige forældre, at den ekstra støtte ligger uden for den almindelige undervisning, idet de mener, at deres barn har behov for en ekstra opmærksomhed og hjælp, som læreren i en klasse med mange elever ikke kan give. Netop denne indstilling synes at udspringe af en frygt for, at deres barn forsvinder i mængden i klasseundervisningen, fordi barnet ikke har de samme færdigheder og kundskaber som klassens øvrige elever. Denne frygt skal ses i sammenhæng med, at mange af de interviewede forældre udtrykker forståelse for den svære opgave, det er for læreren at differentiere mellem samtlige elever i en klasse. På trods af tilfredsheden udtrykker flere forældre utilfredshed med en lærers indsats, som det vil fremgå senere.

”Jeg kan da godt se, at når man skal undervise så mange børn på forskellige niveauer, er der altid nogen, der går til spilde. Vi er så selvfølgelig sure over, at det er vores dreng, det går ud over. Det ville sikkert gå ud over andre, hvis vores dreng fik mere opmærksomhed. De har det ikke nemt lærerne.” (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

Enkelte af de interviewede forældre har erfaringer med, at informationer om særlige vanskeligheder ikke er videreformidlet til de relevante personer på skolen, som vi skal se eksempler på senere. En sådan oplevelse kan også være medvirkende til bekymringen for, at barnet forsvinder i mængden. Desuden er enkelte forældres oplevelse af, at deres barn er tilbageholdende i undervisningen, en årsag til bekymring. Tilbageholdenheden kommer eksempelvis til udtryk ved, at barnet er stille og ikke rækker hånden op i

undervisningen. Når de fleste forældre i undersøgelsen foretrækker, at deres barn modtager decideret eneundervisning, kan det derfor hænge sammen frygten for, at deres børn drukner i mængden i klassen. Således fremhæver forældrene også det positive i, at eneundervisning giver tid og rum til at koncentrere sig om den enkeltes særlige behov og derved fokusere indsatsen på at forbedre de svagheder, den enkelte har.

"Min datter (red.) har haft meget behov for, at der sad én og koncentrerede sig kun om hende. Hun er ikke typen, der beder om hjælp eller opmærksomhed. Hun har sommetider fortalt, at hun har siddet med hånden oppe i tyve minutter. Hun er den type, der generelt skal have bekræftelse, når hun har lavet et lille stykke arbejde." (Mor til pige, der har modtaget ekstra støtte)

Af samme grund synes de interviewede forældre heller ikke at bekymre sig om sammenhængen mellem den almindelige undervisning og støttetimerne, så længe deres barn ikke kommer bagud i forhold til de andre. Få af de involverede forældre har nogen egentlig viden om sammenhængen mellem den almindelige undervisning og støttetimerne. Nogle oplever sammenhængen som decideret god, mens en enkelt savner en bedre sammenhæng mellem den almindelige undervisning og støttetimerne netop pga. en frygt for, at hendes barn skal komme bagud i forhold til de øvrige i klassen. Dog fremhæver også hun det vigtige i, at man med eneundervisningen kan sørge for, at der bliver samlet op på de ting, barnet har særlige problemer med. Særligt i forbindelse med de afgrænsede kursusforløb, enkelte børn har fået, oplever forældrene ingen sammenhæng med den almindelige undervisning, men her påpeges det, at der heller ikke nødvendigvis bør være nogen sammenhæng, da formålet med et sådant kursus netop er at træne det enkelte barns specifikke svagheder.

Generelt giver de interviewede forældre udtryk for en jævn tilfredshed med karakteren af den ekstra støtte, deres barn modtager. Den jævne tilfredshed kommer til udtryk som en afdæmpet tilfredshed, der ikke er at karakterisere som begejstring, men heller ikke som decideret utilfredshed. Denne tilfredshed kommer til udtryk sideløbende med en sporadisk viden om støttetimernes indhold, men som det fremgår i det følgende, skal den sporadiske viden ikke opfattes som et udtryk for manglende engagement fra forældrenes side, og de fleste har da også en holdning til, hvordan den ekstra støtte kunne forbedres. I den forbindelse betyder forældrenes fokus på, at deres barn får den ekstra opmærksomhed også, at de væsentligste kritikpunkter til den ekstra støttes karakter er, at deres barn får for få støttetimer, eller at støtteforløbet har været for kort. Således går ønskerne til den ekstra støttes karakter også for de flestes vedkommende på, at deres barn får flere ugentlige støttetimer med eneundervisning eller et længere støtteforløb. Sekundært er nogle af de interviewede forældre inde på selve skolens organisering med klasser med mange elever, som evt. kunne gøres mindre for at aflaste læreren og give mere tid til den enkelte elev. Disse forældre er imidlertid klar over, at en sådan løsning ikke uden videre kan gennemføres. Kun få kan se muligheder i en ekstra støttelærer i den almindelige klasseundervisning og særligt som aflastning for læreren, netop fordi holdningen er, at deres barns særlige behov skal håndteres med en særlig opmærksomhed, som ikke kan opnås i klasseundervisningen.

"Altså man kan jo altid lave tingene bedre, vil jeg sige. Nogle flere timer til støtte (...) men de der støttetimer, de skulle have været der, og de skulle have været blevet ved med at være de samme. Det tror jeg godt, de kunne have gjort bedre. Så man ikke bare skulle sige "Nå, det må vi finde os i, men sådan er det." Men ellers synes jeg ikke, der er noget, der skal laves om." (Mor til pige, der har modtaget ekstra støtte)

2.1.2 Oplevelse af barnet i klassen og skolen

Som oftest fremhæver de interviewede forældre, at deres børn er socialt velfungerende, og at det støtteforløb, de modtager eller har modtaget, kun retter sig mod faglige behov. I forbindelse hermed fortæller forældrene, at deres børn har mange venner, og at den ekstra støtte ikke efter forældrenes overbevisning giver anledning til drillerier fra klassens øvrige elever, sådan som de husker det fra deres egen skolegang med elever, der fik ekstra støtte. I enkelte tilfælde har klassekammeraterne ifølge forældrene snarere udvist misundelse over, at de ikke har skullet deltage i de ekstra støttetimer, som eksempelvis efter forældrenes opfattelse har været lagt hyggeligt an. Nogle forældre fremhæver, at deres børn er særligt gode til sport eller har en bred almen viden, som de blandt kammeraterne høster respekt for, og at læse- eller stavevanskeligheder derfor heller ikke påvirker deres relation til kammeraterne.

"Han fungerer godt både socialt, og han har nogle gode kammerater. Han er rigtig god til sport og elsker at spille fodbold og er god i idræt." (Mor til dreng, der har modtaget ekstra støtte)

Dog mener andre af de interviewede forældre, at deres børns faglige vanskeligheder har indflydelse på deres måde at agere på i klassen. Således beskriver enkelte forældre deres børn som stille og tilbageholdende og med få venner og tilskriver i nogen grad dette børnenes faglige vanskeligheder. I forhold til det faglige kommer denne tilbageholdenhed eksempelvis til udtryk ved, at barnet som nævnt er stille i klasseundervisningen, ikke rækker hånden op for at svare på spørgsmål eller ikke beder om hjælp, når det har behov for det. For enkeltes vedkommende har skiftet fra indskolingen til mellemtrinnet med nye klassesamfund og nye lærere betydet, at de er blevet skilt fra gode kammerater og derfor har svært ved at blive fortrolig med de nye klassekammerater og lærere, der ikke kender deres styrker såvel som deres svagheder. Enkelte forældre til piger fortæller yderligere, at pigerne ikke er en del af de klikker, der dannes blandt pigerne.

De forældre, der oplever, at deres børn er tilbageholdende i undervisningen, har i modsætning til de fleste andre forældre en vis fornemmelse af, hvilke undervisningssituationer deres barn fungerer bedst i. Enkelte mener, at deres børn fungerer bedst i gruppearbejdssituationer, fordi de der kan følge med og har mulighed for at få støtte fra de øvrige elever, der i visse tilfælde er gode til at hjælpe. En enkelt mener til gengæld, at hendes barn fungerer bedst ved tavleundervisningen, fordi det i gruppearbejdssituationer bliver mere tydeligt, at hendes barn har brug for støtte. Således tegner der sig heller ikke et entydigt mønster i opfattelsen af de mest hensigtsmæssige undervisningssituationer for børnene med særlige behov blandt de få forældre, der har en fornemmelse heraf.

De få af de interviewede forældre, der har børn i SFO, mener, at deres børn fungerer godt der. Generelt har disse forældre meget lidt at sige om SFO'en, og denne fåmæltighed kan både tolkes som et udtryk for, at det går så godt, at der ikke er mere at sige, men også som et udtryk for, at forældrene ikke ved meget om barnets tid i SFO'en. Enkelte fortæller, at deres barn går i klub, hvor de en gang om ugen modtager lektiehjælp.

Ingen af de interviewede forældre har særlige oplevelser med andre forældres reaktioner på deres barns støtteforløb. De enkelte børns støtteforløb diskuteres ikke på forældremøder, og derfor mener flere forældre heller ikke, at forældrene til de øvrige elever i klassen nødvendigvis kender til deres barns støtteforløb. Enkelte har udvekslet erfaringer med andre forældre til børn, der modtager eller har modtaget ekstra støtte i forhold til eksempelvis at få igangsat et støtteforløb.

"Jeg har mødt reaktioner, fordi nogle af de andre børn også har fået specialundervisning. Vi har talt lidt om, hvordan det er gået. Ellers har folk bare spurgt nysgerrigt. Der har absolut ikke været nogen ubehageligheder, og det bliver ikke omtalt på forældremøder. Til feedback er det skole-hjem samtalerne, der gælder." (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

2.2 Skolens vurdering og håndtering af behovet for ekstra støtte

2.2.1 Skolens håndtering af opstart af støtteforløb

Som tidligere nævnt er de interviewede forældres sporadiske viden om, hvad der foregår i de ekstra støttetimer, ikke nødvendigvis et udtryk for manglende engagement i deres barns undervisning og skolegang. Samtlige af de interviewede forældre fortæller, at de ønsker at hjælpe deres barn så meget som muligt og at give dem den støtte, de har brug for. Af samme grund har flere af forældrene selv ved skolestart eller i de første skoleår kontaktet skolen for at gøre opmærksom på særlige behov, som allerede er konstateret i børnehaven eller bekymringer, de selv har omkring deres barns læsning eller stavning. Kun en enkelt af de deltagende forældre har oplevet, at skolens vurdering af, at hendes søn har behov for ekstra støtte umiddelbart stødte hende, selvom hun ønsker den bedste hjælp til sin søn. Forældrene har oftest videregivet informationerne til skolen via skriftlige anmærkninger ved indmeldelse på en skole eller ved telefonisk eller personlig kontakt til klasselæreren eller skoleinspektøren.

De enkelte forløb fra forældrenes henvendelse om særlige behov eller en konstatering af særlige behov og til en bevilling af ekstra støtte er naturligvis forskellige og har forskellig varighed. Flere af de interviewede forældre har oplevet, at forløbet har været langvarigt og kompliceret, fordi de selv har måttet presse på for at få sat et støtteforløb i gang. Erfaringerne er, at årsagerne hertil har været, at indledende møder og psykologtests har haft lang ventetid, mens også opfølgning på indledende møder har været langvarig. Yderligere oplever forældre, at en årsag har været manglende reaktioner fra skolens side på deres henvendelser om behov for ekstra støtte, eller at skolen decideret har meldt ud, at et støtteforløb ikke har kunnet bevilliges. Således fortæller et forældrepar, at deres søns klasselærer i 1-2. klasse end ikke vidste, at deres søn havde læsevanskeligheder, på trods af at de ved skolestart var blevet lovet, at et støtteforløb skulle sættes i gang. Et andet

forældrepar har oplevet, at skolen har bedt dem se tiden an efter deres henvendelse om, at de var bekymrede for deres søns læsning. I dette tilfælde har deres barn således først fået ekstra støtte fra 3. klasse, selvom forældrene allerede henvendte sig i 0. klasse og nu sidder tilbage med en følelse af, at et tidligere igangsat forløb kunne have haft en væsentlig effekt. Enkelte har oplevet, at de har måttet presse på for at få et allerede igangsat støtteforløb forlænget eller for at forhindre nedskæringer i antallet af støttetimer. En enkelt forælder fortæller, at hun gik til byens borgmester, fordi skolen ikke kunne bevillige ekstra støtte til hendes ordblinde søn i 3. klasse, der således først i 6. klasse kunne have fået optagelse på en ordblindeskole. Henvendelsen til borgmesteren medførte, at hendes søn nu får 15 støttetimer om ugen og efter yderligere pres fra forældrenes side også har fået stillet en computer til rådighed. Andre forældre har oplevet, at en kontakt til skoleinspektøren efter gentagne henvendelser til en klasselærer har betydet, at et forløb blev sat i gang.

I de tilfælde, hvor skolen ikke direkte har meldt ud, at et støtteforløb ikke har kunnet bevilliges, er forældrene ofte ikke blevet informeret om, hvorfor et støtteforløb ikke er blevet sat i gang, eller hvorfor ventetiden er lang. Således har flere i lange perioder gået uvidende rundt og i nogle tilfælde følt sig nødsaget til selv at kontakte skolen for at presse på eller blot få informationer om deres barns sag.

Enkelte af de interviewede forældre har ikke oplevet nogen problemer i forbindelse med at få bevilliget eller igangsat et støtteforløb. I disse tilfælde har skolen selv henvendt sig til forældrene og tilbudt et støtteforløb, som efter deres vurdering har været det rette for det enkelte barn. I den forbindelse fortæller en forælder eksempelvis om, at hendes søns klasselærer også var støttelærer, og at denne derfor hurtigt fik igangsat et forløb, som på skolen betegnes som "akut specialundervisning". Forløbet sættes i gang ved umiddelbar mistanke om behov for støtte og venter derfor ikke på at inddrage psykologen. Da man senere testede drengen, var han næsten på de øvrige elevers niveau, og støtteforløbet kunne derfor afsluttes. En anden forælder beretter om et gnidningsløst forløb, hvor hans to børn efter en samtale på skolens initiativ fik tilbudt et læsekursus, som umiddelbart efter blev iværksat.

På trods af de dårlige oplevelser, giver kun få udtryk for gennemgående frustrationer i forbindelse med deres barns støtteforløb. For selvom flere forældre har oplevet ventetid og lange sags gange giver mange af de interviewede forældre som nævnt udtryk for en jævn tilfredshed med det støtteforløb, deres barn har fået eller får, men også med skolens håndtering af forløbet.

"Skolens håndtering er rimelig god, men jeg vil ikke give den UG. Skolens psykologer har ikke gjort det godt, og jeg synes det var for sent, de kom i gang med det oppe på skolen. Det skulle nok have været lidt før, det er gået for langsomt" (Far til dreng, der modtager ekstra støtte)

Den jævne tilfredshed, der kommer til udtryk, kan hænge sammen med, at flere af de interviewede forældre er i stand til at se nuanceret på det forløb, de har været igennem. Der udtrykkes blandt forældrene forståelse for, at lærerne generelt har travlt og mange børn at forholde sig til. I tillæg hertil oplever flere, at økonomi er en væsentlig barriere for

skolerne, ligesom flere nævner lange sagsgange i systemet, særligt når psykologer er involveret. Disse forhold opfattes således heller ikke som forhold, den enkelte skole alene kan klandres for.

"Et eller andet sted regner man jo som forældre med, at de snakker lidt sammen. Og der gik også flere måneder, inden de gik i gang. Hvis han skulle have været til de der hjælpetimer, så havde hun [den nye klasselærer (red.)] jo også vidst det, så det havde også noget med økonomi at gøre, de skulle lige finde penge til at starte op igen." (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

Som det vil fremgå i det følgende afsnit, synes en årsag til den jævne tilfredshed desuden at være, at de frustrationer, der måtte være, har fortaget sig, når først et støtteforløb er igangsat og har kørt i en periode, fordi man der sætter sin lid til, at skolen og lærerne gør, hvad de kan. Alligevel mener forældrene, at de må kæmpe deres sag og sørge for, at deres barn får den støtte, det har behov for, således at økonomi, lange sagsgange og lærernes arbejdsbyrde ikke forhindrer deres barns faglige udvikling. Forældrenes forståelse for skolens udfordringer er heller ikke stor, når de har specifikke erfaringer med en enkelt klasselærer eller støttelærer, der ikke får taget hånd om et barns særlige behov i undervisningen eller ikke får videregivet informationer om disse.

"I 1. klasse fandt vi ud af, en dag jeg var med i timen, at han sad allerbagest i klassen. Jeg talte med læreren om det og spurgte, om det ikke var lidt dumt, når han nu ikke er så god til at høre. Det vidste hun ikke noget om, og det var sådan, vi fandt ud af det. Så blev han flyttet fremad, og så skulle hun nok sørge for noget." (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

"Men der skete ingenting. Vi pressede på og pressede på, og til sidst i slutningen af 2. klasse, fik vi at vide, at det ikke kunne lade sig gøre bare sådan at få specialundervisning. Vi skulle give tilladelse til, at en psykolog måtte se på ham. Det gjorde vi selvfølgelig, for han har ikke nogen andre problemer, han er rigtig god motorisk og socialt, han kan bare ikke læse. Vi fik så langt om længe en psykolog til at kigge på ham." (Far til dreng, der modtager ekstra støtte)

I langt de fleste tilfælde har en psykolog været involveret i vurderingen af, hvorvidt et barn har brug for ekstra støtte og dermed også i vurderingen af den mest hensigtsmæssige støtte til det enkelte barn. Psykologens opgave har i forbindelse med de støtteforløb, der her er tale om, været at udføre screening og test af det enkelte barns færdigheder. Som det allerede fremgår, har inddragelsen af psykologen for flere betydet, at igangsættelsen af et støtteforløb er trukket i langdrag, netop fordi fornemmelsen blandt forældrene er, at der er lang ventetid på at få psykologen inddraget. Desuden har enkelte oplevet at have flere forskellige psykologer tilknyttet i det lange indledende forløb, inden et støtteforløb reelt er påbegyndt.

"Hele forløbet med skolepsykologer, det er altså noget langsommeligt noget med lange ventetider. Og vi har haft tre forskellige psykologer, og han har faktisk kun haft tre samtaler, så det har været med en forskellig hver gang." (Far til dreng, der modtager ekstra støtte)

De fleste af de interviewede forældre har været lydhøre over for at inddrage en psykolog, netop fordi de, som allerede nævnt, har ønsket, at deres barn fik den støtte, det har behov for. Enkelte har dog undret sig over, hvorfor en psykolog skulle inddrages, når det for dem selv stod klart, at der har været tale om læse- eller stavevanskeligheder og ikke sociale problemstillinger. Således har flere også undret sig over, at psykologens vurdering var nødvendig, når den diagnose, som psykologen har kunnet stille, blot har dokumenteret, hvad man allerede vidste. Alligevel har de fleste været tilfredse med psykologens involvering og arbejde, mens enkelte endda har haft et særligt godt samarbejde med psykologen, som har kunnet støtte dem i, hvordan de har skullet håndtere deres barns vanskeligheder og behov.

"Jeg har også fået arrangeret psykologhjælp flere gange. [Psykologen (red.)] har hjulpet mig meget til at forstå, hvordan jeg kan hjælpe min datter. Min datter er meget lukket, så vi har prøvet at sende hende til sport osv. Psykologen har været god." (Mor til datter, der har modtaget ekstra støtte)

Særligt to familier har dog dårlige erfaringer med henholdsvis en uforberedt psykolog og en psykolog, der efter forældrenes udsagn har handlet decideret "usagligt". I den forbindelse fortæller den ene familie, at psykologen ikke kendte deres barn og end ikke havde læst eller medbragt barnets sagspapirer, mens den anden familie beretter om en psykolog, som tog deres dreng til indtægt for at lyve, selvom forældrene kunne bekræfte drengens fortælling. I sidstnævnte tilfælde sendte psykologen drengen videre til omfattende tests på hospitalet, hvor personalet var uforstående over for årsagen til, at drengen overhovedet var kommet.

"[Psykologen (Red.)] virkede ikke særlig lydhør og meget fordømmende. [Psykologen (Red.)] sendte ham videre til utrolig mange undersøgelser, som måske ikke var helt nødvendige, og de andre specialister har ikke kunnet finde noget. [Psykologen (Red.)] var ikke saglig." (Mor til dreng, der har modtaget ekstra støtte)

Som det fremgår, har flere af de interviewede forældre oplevet et rodet og uigennemskueligt forløb op til opstarten af et støtteforløb. Processen som for fleres vedkommende kan karakteriseres som uigennemsigtig pga. de lange sagsge og den manglende information om årsagen hertil, kan derfor også være en del af årsagen til, at forældrene kun har en sporadisk indsigt i, hvad der reelt foregår i deres barns ekstra støttetimer. Forældrenes overfladiske indsigt i støttetimernes indhold sideløbende med en jævn tilfredshed kan hænge sammen med, at de frustrationer, forældrene har oplevet, får en forløsning, når deres kamp synes at have givet resultater. Det vil sige resultater i form af et igangsat støtteforløb, der derfor også betyder, at man opgiver kampen og ser sig nødsaget til at stole på, at skolen gør det rigtige og i øvrigt udvise taknemmelighed for det støtteforløb, man har fået tildelt.

"Og vi har selvfølgelig været glade for, at der har været plads til ham i det hele taget, for det kan man jo ikke bare forvente." (Mor til dreng, der har modtaget ekstra støtte)

Den uigennemsiigtige proces, der leder op til igangsættelsen af et støtteforløb, er dog ikke eneste mulige årsag til forældrenes sporadiske viden. Som vi skal se i det følgende kan oplevelsen af uigennemsigtighed i skolens og lærernes håndtering af et allerede igangsat forløb også være medvirkende til denne overfladiske indsigt.

2.2.2 Skolens håndtering af igangværende støtteforløb

Som netop skitseret giver de fleste af de interviewede forældre udtryk for tilfredshed med deres børns støtteforløb, når først forløbet er igangsat. Tilfredsheden udtrykkes sideløbende med en sporadisk viden om den ekstra støttes præcise indhold. Samme sporadiske viden kommer til udtryk, når forældrene beretter om, hvordan skolen og lærerne håndterer deres barns støtteforløb. Her har forældrene eksempelvis ikke meget at sige om samarbejdet mellem de forskellige lærere, der er tilknyttet deres barn, og ingen af forældrene har kendskab til faste procedurer omkring samarbejdet. Derfor er deres beretninger herom også baseret på deres fornemmelse af samarbejdet, og her fordeler de interviewede sig mellem forældre, der ikke umiddelbart kender til noget samarbejde, forældre, der har indtryk af, at der er et godt samarbejde lærerne imellem, og forældre, der har specifikke erfaringer med særligt godt eller dårligt samarbejde. Således ser det for enkelte forældre ud til, at den ekstra støtte og klasseundervisningen er to adskilte forløb, som ikke diskuteres mellem støttelærer og klasselærer, mens andre forestiller sig, at der foregår en form for kommunikation uden at kunne redegøre for, hvori den består. Disse forældre giver ikke nødvendigvis udtryk for utilfredshed med ikke at blive informeret om samarbejdet. Snarere er der igen en tendens til, at forældrene stoler på, at skolen har den nødvendige ekspertise og dermed gør det rette, selvom de ikke er informeret om detaljerne i arbejdsgangen på skolen.

Blandt de interviewede forældre, der har specifikke erfaringer, hænger vurderingen af, om et samarbejde er godt eller dårligt, som regel sammen med lærernes evne til at håndtere særlige behov i den normale undervisning og med kontakten mellem skole og hjem. I forbindelse med lærernes evne til at håndtere særlige behov i undervisningen, beretter en forælder eksempelvis om, at en klasselærer er god til at sørge for, at deres dreng får talemidd i klasseundervisningen. Derfor vurderer hun også, at klasselæreren har indsigt i drengens særlige behov og dermed indsigt i det ekstra støtteforløb, han modtager. Andre vurderer, at der finder et godt samarbejde sted mellem støttelærer og klasselærer, fordi klasselæreren er den, de har kontakt med, hvis der er særlige informationer omkring deres barn, der skal videregives.

"[Kontakten med skolen (red.)] går begge veje. Enten ringer de og ellers skriver jeg i kontaktbogen til dansklæreren. Speciallæreren melder hele tiden tilbage til dansklæreren, som er i kontakt med os. Hun har været meget opmærksom." (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

I forbindelse med gode erfaringer som disse, giver forældrene udtryk for, at enkelte lærere er særligt opmærksomme og engagerede, og at der i visse tilfælde er tale om lærere, som de har fået et særligt godt forhold til i modsætning til andre lærere, som ikke udviser det samme engagement og samme personlige interesse. Særligt to familier kan i modsætning hertil fortælle om helt specifikke og negative erfaringer med skolens og lærernes

håndtering af et igangværende støtteforløb. Således fortæller en forælder, at hun på skolen har fået besked om, at hun må vente med at få information om sin datters støtteforløb til skole-hjem samtalen, og at hun desuden ikke har fået besked om, at datterens støtteforløb er afsluttet.

En anden familie fortæller om en klasselærer, som ikke tager hånd om deres barns særlige behov. Disse forældre oplever, at deres barn i flere af klasselærerens timer placeres alene uden for klassen med den bærbare computer, han har fået stillet til rådighed. Denne ordning bekymrer forældrene, idet ingen reelt har opsyn med, hvorvidt drengen laver det, han skal. Yderligere fortæller de, at klasselæreren ikke svarer på mails og virker uengageret til forældresamtaler. Forældrene mener, at læreren ikke magter at skulle forholde sig til et ordblindt barn og kun ønsker at beskæftige sig med de stille piger i klassen.

På den positive side oplever den samme familie dog ligesom flere andre, at skolen løbende holder kontakt til dem. Flere har erfaringer med, at støttelæreren sørger for at tage kontakt til hjemmet via beskeder i kontaktbogen eller beskeder i en særlig mappe, barnet har i forbindelse med støtteforløbet. Disse beskeder omhandler som oftest, hvad barnet har af hjemmearbejde, mens forældrene efterfølgende via kontaktbogen kan informere om, hvad der er nået og ikke nået. Ved særlige informationer om, hvorvidt et barn klarer sig særligt godt eller dårligt, kontakter støttelæreren i enkelte tilfælde forældrene per telefon. Andre forældre fortæller, at de har kontakt til skolen via klasselæreren. Flere forældre udtrykker tilfredshed med kommunikationen med støttelæreren eller klasselæreren. Flere forældre fortæller dog, at de også i visse tilfælde selv må tage telefonisk kontakt til støttelæreren, hvis de har spørgsmål om, hvordan forløbet går, mens enkelte indimellem henter deres barn på skolen eller deltager i undervisningen for at tale med lærerne.

"Der kommer breve med hjem. Hvis der er noget, så ringer hun eller vi kan ringe til hende. Jeg synes, det går godt nok, og så kontakter man jo ikke. Hun kan jo ikke gøre for, at klasselæreren ikke gør noget." (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

Selvom kommunikationen med støttelæreren eller klasselæreren for flere fungerer godt, har de interviewede forældre ikke en oplevelse af, at der er systematiske eller fastlagte procedurer for feedback eller evaluering af, hvordan deres barns støtteforløb går udover de fastlagte skole-hjem samtaler, der finder sted to gange årligt. Ingen af forældrene kan berette om klarlagte procedurer for kontakten mellem skole og hjem, som på forhånd er præsenteret for dem eller om deciderede evalueringer af, hvordan deres barn klarer sig. Forældrenes beretninger, der tyder på manglende systematik i tilbagemeldinger fra skolen, kan hænge sammen med, at ingen af de interviewede forældre kender til opstillede mål for det ekstra støtteforløb, som deres barn modtager eller har modtaget. Flere mener, at der sandsynligvis er opstillet mål, men ingen erindrer at have modtaget skriftlig eller mundtlig information herom. En enkelt familie vurderer, at målet må være at bringe deres barn på niveau med de øvrige elever i klassen, men denne vurdering er deres egen og ikke et mål, som skolen har formidlet videre til dem. Når eventuelle mål ikke er kendt for forældrene, har de heller ingen mulighed for at sætte de tilbagemeldinger, de

får via kontaktbøger eller telefon, i forhold til målsætninger for støtteforløbet og dermed vurdere, hvorvidt disse bliver opfyldt eller ej. Således giver forældrenes beretninger også indtryk af en oplevelse af, at skolens håndtering af et igangværende støtteforløb er uigennemsigtig, ligesom det var tilfældet ved skolens håndtering af opstarten af et støtteforløb.

"Vi har været taknemmelige for tilbuddet, men jeg har godt kunnet bruge lidt mere faglig feedback. Hun har haft godt af at komme derned og få specialundervisning, men jeg kunne godt tænke mig at have været en flue på væggen en gang imellem. Lige at se hvad der foregår og få lidt flere informationer om, hvor ender vi henne, og hvor starter vi?" (Mor til pige, der modtager ekstra støtte)

Igen er uigennemsigtigheden og manglen på systematik i tilbagemeldinger til forældrene dog ikke ensbetydende med, at forældrene i undersøgelsen overordnet er utilfredse, ligesom den sporadiske viden om lærernes samarbejde heller ikke nødvendigvis medfører en generel utilfredshed. Selvom flere forældre ved nærmere eftertanke kunne tænke sig mere feedback uden selv at være nødt til at kontakte skolen, er der kun få forældre, der har så dårlige erfaringer, at de giver udtryk for decideret utilfredshed med skolens og lærernes måde at melde tilbage på under et støtteforløb. Årsagen til at utilfredsheden ikke er overskyggende kan igen hænge sammen med en tiltro til, at skolen og lærerne gør det rette. På baggrund af den kontakt, som flere oplever at have med skolen om end den ikke er sat i system, er det ligeledes sandsynligt, at den utilfredshed, der måtte være, opvejes af, at forældrene trods alt har kontakt med skolen.

"Jeg har ikke været tilfreds før nu. Jeg følte mig hjælpeløs, og det var de ligesom også. De hjalp ikke nok, og de har givet forkerte informationer, og der har været mange misforståelser. Det burde ikke have været en sej kamp. Jeg er blevet uvenner med en masse lærere, hvilket jeg ikke bryder mig om. Jeg beskytter bare mine børn. Nu synes jeg, at det er det rigtige kursus, han er på, og jo ældre han bliver, jo flere timer kan han sikkert også få." (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

"Man får sikkert mere kontakt med dem [som forældre til et barn, der modtager ekstra støtte (red.)] Omvendt er der også lærere, jeg aldrig har haft kontakt med. Hvis min søn er glad, og det kører godt i et specifikt fag, så er det jo bare godt. Kontakten afspejler jo, hvordan ens barn trives." (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

Således kan tilfredsheden og den sporadiske indsigt i skolens procedurer heller ikke forklares ved, at de interviewede forældre er uengagerede i deres barns støtteforløb. Snarere fortæller flere forældre, at de sjældne tilbagemeldinger for dem kan accepteres, fordi de selv tager initiativ og er i stand til selv at hjælpe deres børn. Samtidig er de bevidste om, at forældre med mindre initiativ måske kunne have brug for mere feedback end de forældre, der, som dem selv, har ressourcerne og vedholdenheden til at kontakte skolen og kæmpe deres barns sag på trods af de barrierer, de møder på skolen.

"Fra min synsvinkel fungerer det godt [kontakten mellem skole og hjem (red.)] Vi bliver mødt positivt. Jeg ved ikke, om man måske ville føle sig overset, hvis man ikke var en

forælder, der tog så meget initiativ. Jeg er generelt meget tilfreds. Så længe jeg ikke oplever noget, der giver mig mistro til skolen, så vil jeg ikke være i kontakt med andet end ved f.eks. skole-hjem samtaler.” (Mor til dreng, der har modtaget ekstra støtte)

”Det er et sporadisk samarbejde, hvor vi har fået det her kursus, og jeg har så øget fokus på læsning herhjemme. Jeg har ikke snakket med lærerne, der kører kurset. Jeg ved, hvem det er, men jeg har ikke udvekslet erfaringer med dem og heller ikke information om, hvordan det er gået.[...] Det er lige meget, for jeg er selv opmærksom på det, der skal arbejdes med fortløbende, men nogen kunne nok godt have haft behov for det.” (Far til dreng, der har modtaget ekstra støtte)

de interviewede forældre oplever da heller ikke, at de behandles anderledes af lærerne end forældrene til klassens øvrige børn alene på grund af, at deres barn modtager ekstra støtte. En enkelt mener, at der måske er mere kontakt, men ingen føler sig særligt tilgodeset eller forfordelt. Enkelte forældre fortæller, at de i forbindelse med deres kamp for at få bevilliget et støtteforløb til deres barn er blevet uvenner med nogle af skolens lærere. Ingen af dem beretter om den særlige årsag til uvenskabet, men i begge tilfælde føler forældrene, at lærerne har handlet forkert, mens de selv har været i deres gode ret, fordi de har kæmpet deres barns sag.

2.3 Gevinster og effekter af den ekstra støtte

Blandt de interviewede forældre fremhæver langt størstedelen, at den mest synlige effekt af det ekstra støtteforløb, deres barn har modtaget, er en større motivation for at læse. Flere oplever, at læsningen derhjemme, som før har været en kamp, nu er en mere positiv oplevelse for både barn og forældre, fordi deres barn i højere grad viser interesse for at lære at læse. Således kan en lyst til at læse bøger spores hos flere, eksempelvis ved en interesse i at få slutningen med på en bog. Ifølge flere forældre er den øgede opmærksomhed på deres barns behov en årsag til den øgede motivation, og for flere forældre hænger den øgede motivation ligeledes sammen med et øget selvværd, der kommer i takt med, at læsevnerne er blevet bedre.

”Han kom hjem her den anden dag og sagde ”Nu er jeg ikke så ordblind mere”. Så han kan også selv se, at det går fremad.” (Mor til dreng, der modtager ekstra støtte)

I den forbindelse fremhæver flere dog, at læsningen må holdes ved lige, idet de oplever, at sommerferier eller andre pauser har betydet, at læsevnerne og dermed også motivationen er blevet forringet.

Flere af de interviewede forældre fortæller, at deres barn har været eller er glad for det ekstra støtteforløb, og at de, som allerede nævnt, ikke oplever drillerier på grund af det. Således synes heller ingen af forældrene at kunne mærke nogen egentlig ændring i, hvordan deres barn fungerer i klassen efter et endt eller påbegyndt støtteforløb. Dog kan en enkelt mor berette om, at datterens skift til en ordblindeskole har betydet, at datteren er blevet gladere og mere åben.

De færreste kan nævne målbare resultater eller effekter af et støtteforløb, og derfor har flere forældre også svært ved at vurdere, hvordan deres barns evner havde været, hvis

ikke et støtteforløb var blevet igangsat. En enkelt familie har efter egen henvendelse til skolen fået at vide, at deres søn efter en læseprøve er vurderet til at ligge på et niveau, der betegnes som B1 på en skala, der går fra A1 til C3. En anden familie oplever, at den ekstra støtte har betydet, at deres søn nu kan læse små sms-beskeder fra sine kammerater.

"Jeg opdagede det en dag, vi sad og læste, hvor jeg gik tilbage i teksten og bad ham fortælle, hvad der stod her og der. Det kunne han jo selvfølgelig ikke. Han var bare blevet god til at huske. Men der er da fremskridt, han er begyndt at kunne læse små sms-beskeder fra sine venner." (Far til dreng, der modtager ekstra støtte)

De få specifikke resultater på de ekstra støtteforløb hænger sandsynligvis sammen med, at de interviewede forældre ikke kender til opstillede mål for deres børns støtteforløb og den sporadiske feedback og evaluering, de modtager fra skolen om forløbene. Hvorvidt skolen udfører løbende test, der måler og dokumenterer det enkelte barns niveau er ikke muligt at vurdere på denne baggrund. Igen giver forældrene dog ikke udtryk for nævneværdig utilfredshed med, at de ikke ser mere konkrete resultater af deres barns støtteforløb. Ligesom i forbindelse med kontakten mellem skole og hjem kunne flere ved nærmere eftertanke dog godt tænke sig mere systematisk feedback eksempelvis i form af skriftlige evalueringer. Dog kan forklaringen på, at flere tilbagemeldinger ikke er et højt og umiddelbart ønske hos flere af forældrene, igen hænge sammen med tiltroen til, at skolen besidder den rette ekspertise og ved, hvad de gør. Yderligere kan en årsag som nævnt være, at forældrene føler en taknemmelighed over at have fået tildelt et støtteforløb til deres barn, og at de derfor ikke føler, de kan kræve mere. Under alle omstændigheder kan forældrenes manglende krav på evaluering ikke entydigt tilskrives manglende engagement i deres barns støtteforløb, for som vi skal se i det følgende, mener samtlige forældre, at de som forældre har et stort ansvar for deres barns læring.

2.4 Oplevelsen af at være forælder

Samtlige af de interviewede forældre mener, at de selv som forældre har et stort ansvar for deres barns skolegang og læring. I den forbindelse fortæller forældrene, at man som forælder er forpligtet til at engagere sig i sine børns skolegang, hvis de skal have den bedst mulige fremtid, men også at skolen og forældrene skal løfte læringsopgaven i fællesskab. Forældrene fortæller da også, at de er ansvarlige for at hjælpe med lektier derhjemme, og at de næsten dagligt bruger mellem en halv til en hel time på at træne læsning eller hjælpe med lektier.

"Det er i høj grad forældrenes ansvar. Bolden ligger lige så meget hos forældrene, og det hedder også et forældresamarbejde omkring en given faglig situation. Vi løfter sammen, men forældrene bærer det største ansvar. Først læser jeg med den ene og så med den anden, og selvom der ikke er noget for, skal de læse alligevel." (Far til drenge, der modtager ekstra støtte)

Særligt de af de interviewede forældre, der selv er ordblinde fortæller, at de har svært ved at hjælpe deres børn med hjemmearbejdet. Flere fremhæver dog, at skolen både har den pædagogiske og faglige ekspertise, som man som forælder kan savne, og at det derfor er

skolens opgave at sørge for, at børnene lærer det, de skal, mens de opholder sig i skolen. I den forbindelse nævner flere forældre, at de netop savner de rette pædagogiske redskaber til at gribe hjemmearbejdet an. Flere er i tvivl om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at terpe og tvinge deres barn igennem pensum eller at stoppe, når barnet er træt og har brug for at holde fri. Forældrene har nemlig i flere tilfælde oplevet, at hjemmearbejdet er blevet en pinsel for både deres barn og dem selv, fordi barnet har søgt at slippe for arbejdet eller er endt grædende i frustration over ikke at kunne magte opgaverne.

Netop oplevelsen af, at skolen har den pædagogiske og faglige ekspertise, vidner igen om, at den jævne tilfredshed, der dominerer de fleste forældres oplevelse af deres barns støtteforløb, udspringer af en tillid til, at skolen gør det rette.

3. Sammenfatning og konklusion

Helt overordnet træder det i undersøgelsen frem, at de interviewede forældre oplever en jævn tilfredshed med deres barns støtteforløb. En jævn tilfredshed, der hverken kan karakteriseres som begejstring eller decideret utilfredshed. Sideløbende med denne jævne tilfredshed giver de interviewede forældre udtryk for en sporadisk viden om skolens procedurer i forbindelse med ekstra støtte. Den sporadiske viden, der tegner sig i undersøgelsen skal ikke ses som et tegn på manglende engagement hos forældrene, der alle giver udtryk for, at de ønsker den bedste hjælp til deres børn samtidig med, at de alle bruger tid på deres børns hjemmearbejde i hverdagen. I stedet synes den sporadiske viden at være et udtryk for, at mange af de forløb, forældrene har været igennem opleves som uigennemsigtige af forældrene. Uigennemsigtigheden opstår, som det fremgår, på grund af manglende information om, hvilke procedurer skolen anvender i forbindelse med ekstra støtteforløb og manglende information om evalueringer og bedømmelser af deres børns faglige niveau og eventuel fremgang i støttetimerne. Uigennemsigtigheden træder således både frem i forbindelse med igangsættelsen af et støtteforløb, og når et støtteforløb er opstartet.

Udover den skitserede modstilling mellem tilfredshed og en sporadisk viden viser der sig således også en modstilling mellem tilfredsheden og disse oplevelser med uigennemsigtige procedurer og sagsgange. Flere af de interviewede forældre oplever at have måttet kæmpe en kamp med skolen for at få igangsat et støtteforløb til deres barn eller for at få feedback på et igangsat forløb. Flere har oplevelser med vanskeligheder med skolens håndtering af igangsættelsen af et støtteforløb, hvor behovet for støtteforløbet eksempelvis synes at være blevet ignoreret eller ikke behandlet, men alligevel giver kun få udtryk for alvorlige og gennemgående frustrationer i forbindelse med deres barns støtteforløb.

Undersøgelsen peger på flere årsager til, at den jævne tilfredshed eksisterer side om side med sporadisk viden om støtteforløbene og erfaringer med at kæmpe med skolen. En årsag synes at være, at de interviewede forældre har forståelse for den svære opgave, som skolen og lærerne står overfor med differentiering mellem mange elever. Samtidig kan tilfredsheden ses som et udtryk for, at en utilfredshed ikke kan opretholdes og får forløsning, når først et støtteforløb er igangsat, fordi man der ser sig nødsaget til at stole

på skolens og lærernes ekspertise. Desuden kan en årsag til tilfredsheden være, at man som forælder føler sig taknemmelig for den hjælp, man har fået og dermed urimelig, hvis man kræver mere. Yderligere kan den jævne tilfredshed være udtryk for, at der for de flestes vedkommende er positive elementer i forbindelse med deres barns støtteforløb, som i nogen grad opvejer den utilfredshed, der er på specifikke områder. Særligt i forbindelse med karakteren af den ekstra støtte, deres barn modtager og skolens håndtering af et igangsat støtteforløb udviser forældrene tilfredshed. Og her særligt i forhold til, at deres barn i det hele taget får ekstra støtte og i forhold til den kontakt med skolen, de trods alt har. De positive oplevelser, der er forbundet hermed, kan således også opveje de frustrationer, der måtte have været tidligere i forløbet.